

A közművelődés kérdései

Ülést tartott a népfrent megyei elnöksége

A Hazafias Népfrent megyei elnöksége tegnap, szerdán Szegeden, a népfrent megyei székházában ülésezett. Nagy István, a Hazafias Népfrent megyei elnöke köszöntötte a tanácskozás résztvevőit, köztük dr. Sebe Jánost, a megyei pártbizottság osztályvezetőjét. A testületi ülés napirendjén először a népfrentbizottságok közművelődési munkájáról szóló beszámoló szerepelt, amelyet Osz Károly, a népfrent megyei titkárhelyettese terjesztett elő.

Az elnökség áttekintette a népfrentbizottságok közművelődési tevékenységét, szó volt az eredményekről, a hiányosságokról is. A testület állásfoglalásában rámutatott arra, hogy a népfrentnek a jövőben még fokozottabban kell foglalkoznia a politikai ismeretterjesztéssel, a hon-

ismerettel és helytörténettel. Minden lehetőséget meg kell teremteni és biztosítani ahhoz, hogy a fiatalok alaposabban megismerjék a felszabadulás utáni történelmünket. A népfrent feladata továbbra is a helyi bizottságoknak jobb körülményeket biztosítani, hogy az olvasó népfrent mozgalom népszerű legyen. Ezenkívül az új városrészekben, lakótelepeken, kisközségekben, társulásokban és tanyákon szükséges javítani a közművelődés feltételeit.

Abraham Illésné, a népfrent megyei munkatársai tájékoztatót adott a rokkantak évében indított akciók sikeréről, tapasztalatairól. Végül Molnár Sándor, a népfrent megyei titkára a közelmúltban lezajlott időközi választási eredményekről számolt be.

Genetikai siker

Országosan is figyelemre méltó genetikai siker született a baranyai gazdaságok teheneseteiben: a fajtaalakító keresztezések eredményeként egy évtized alatt csaknem megkétszereződött a tehenenkénti átlagos tejhozam. Az elmúlt időszakban olyan tempóban növekedett a nagyüzemi tejtermelés, hogy túlhaladottá tett minden hosszú távú prognózist, s felülmúlta a fajtabiológusok legmerészebb várakozásait is. A valaha „álmotártnak” tartott 4000 literes szintet az állami gazdaságok és a termelői szervezetek többsége maga mögött hagyta.

Most zárult le az első évtizede annak a nagyszabású genetikai programnak, amelynek során a hagyományos magyartarka és a nagytermelőképes Holstein-fríz fajtákat keresztezték. Ma már minden három tejhasznú állat közül kettő keresztezésből származik.

Csak pénz kell a várospolitikához?

Megkaptuk ezt a szót: takarékoság. Am úgy látjuk, nemcsak a honi, hanem a külföldi szóhasználatban is egyeduralgokdóvá vált. Amikor böngészem a különböző építészeti szaklapokat, pontosabban a hazai okulásra összegyűjtött és magyarrá lefordított cikkeket olvasom, szembetűnik, Magyarország sokkal gazdagabb nemzetek is keresik annak a módját, miképp lehet kevesebb pénzből, jobban élni. Olyan lakásokat építeni, ahol kevesebb energiát használnak fűtésre, világításra, és kutatják miként tervezhetnek olyan új városrészeket, ahol a tömegközlekedés gyors, olcsó, ideális lesz. Nem sorolom a jelenségeket, nagy része ismerős. Ezért felmerül, fillérezne az egész világ? Azt hiszem, a „fillérezés” inkább azt jelenti, minden szervezett, intézmény, s ember okosabban, nálunk elterjedt műszóval élve hatékonyan akarja kihasználni a lehetőségeket. A gazdaságosság jel-szava minden területre betört, megjelent a várospolitikában is. Hogyan jelenkezik ez Szegeden? — erre kértem választ először Debreczeni Páltól, a városi tanács vb. pénzügyi osztályának vezetőjétől.

— Egy-két év óta sokat beszélünk arról, takarékosra van szükség a váropolitikában is. A takarékoság nem azt jelenti, mint tíz évvel ezelőtt, amikor a különböző szigorú, bürokratikus intézkedések napvilágot láttak. Ma a takarékoság inkább a gazdaságosság-gal egyenlő értelmű és értékű kifejezés; pontosabban arról van szó, hogy a váropolitikának is hozzá kell járulni az államháztartás egyensúlyának megteremtéséhez. A városnak is meg kell teremteni a maga eszközeivel és lehetőségeivel a kormányzati célkitűzések megvalósulását, érvényre juttatását. Megnyugtatóan látom, hogy Szeged lakosai se gondoljon arra, hogy „megrovidul”, olyan szolgáltatásban, amit eddig élvezett. A takarékoság nem azt kell értenünk, hogy drasztikusan lefaragjuk a város üzemelésére szánt összeget.

— Kérem, mondjon néhány „szemléltető” példát.

— Az elmúlt tervidőszakban a város nem tudta a felújításra szánt pénzt maradéktalanul felhasználni. Nem volt elegendő kapacitás, kevés a munkássz. Tehát nem tudtuk a város pénzével, s eszközeivel hatékonyan gazdálkodni. Tavaly már más volt a helyzet, kihasználtuk a lehetőségeket, a felújítási összegeket teljesen elköltötték a vállalatok. A kiemelt feladatokat, így az életveszélyes iskolák rekonstrukciója is terv szerint halad. Ez is a takarékosághoz tartozik. Azonkívül takarékoságról beszélhetünk, ha a városi tanács felügyelete alá tartozó vállalatok, intézmények jobban dolgoznak, mint korábban, hatékonyabban végzik el munkájukat és ekkor minden „olcsóbb” is. A hatékonyság követelménye nem üres szóbeszéd. Minden területen, még a parképítésnél,

is figyeljük, hogy ez az elv teljesüljön.

— Bármennyire jók a gazdasági szabályozók, azért ellenőrzésre továbbra is szükség van. Mit tapasztaltak ennek során? Hogyan oldják meg a vállalatok, intézmények feladatait?

— Mint az előbb említettem, sokkal jobb az összkép, mint a korábbi években. Legalábbis a tavalyi tapasztalatokat elemezve. Azonban egy-két intézménynél még mindig nem megfelelő a gazdálkodás, az az eljárás ahogyan a város pénzével bánt.

— A tanács milyen eszközökkel rendelkezik költségvetési intézményeinél, hogy a hatékonyságot elősegítse?

— Ha szükséges, felelősségre vonjuk a vezetőket. Ez történt a Szegedi Nemzeti Színháznál is, mert túllépték a költségvetés kereteit.

— Mit jelentett ez a felelősségvétel?

— Fegyelmi eljárás indult.

— Tízennégy vállalat ügyel arra, hogy a város zavartalanul üzemeljen. Örülünk, ha a városlakók kapnának erről egy általános képet, egy bizonyítványt.

— Nagyon sok szegedi állampolgár szoros kapcsolatban áll az IKV-val. Tízerek közérzetét meghatározza az ingatlankezelő intézmény tevékenysége. Nos, el tudom mondani, hogy az IKV a lakóházfelújításra előirányzott pénzt maradéktalanul, tervszerűen elköltötte. Tehát jól gazdálkodott. Ettől függetlenül panaszok még mindig adódtak és továbbra is az a cél, hogy ez a vállalat a kormány élet-színvonal-politikájának megfelelően még magasabb színvonalon légitse ki a lakosság igényeit. Egyre kevesebb az észrevétel a városgazdálkodási vállalat tevékenységére. Itt szeretném megjegyezni, hogy Szeged lakói maguk is hozzájárulhatnak ahhoz, tisztább, kellemesebb legyen a város és megspórolhatják fegyelmzett magatartásukkal az olyan működési költségeket, amit utcaszépítésre, parkok rendbetartására kell fordítani. Ha kevesebbet szemetelnek, az utcaszépítés kevesebb kerül. Ha évről évre nem törlik le a Dugonics téri szökőkúttról a „feliratot”, nem üt ki a lámpákat, akkor olcsóbb a város üzemelése. Sajnos, az emberek magatartásában ilyen szempontból még nincs döntő változás.

— Legutóbb a televízióban hallhattuk, hogy Szingapurból több száz dollár bűntetik az utcán szemetelőket. Nem ártana, ha hatóságilag is előmozdítanánk a Tisz-

tább városért mozgalom ügyét.

— Valószínű, és mint szegedi állampolgár én is érzem, hogy még határozottabb intézkedésekre lenne szükség.

— Érti a városlakó a hatékonyabb gazdálkodás jelenlétét, a takarékoságot úgymond a „saját bőrén”.

— Az alapellátásnál, az egészségügyben, óvodákban, iskolákban, bölcsődékben, kommunális szolgáltatásoknál a tanács a realiték megőrzését tűzte ki célul. Ami azt jelenti, hogy egyetlen területen sincs visszalépés, nemcsak több, hanem remélhetőleg minőségileg is jobb a szolgáltatás. A költségvetés idei közel 1,3 milliárdos összegének 65–70 százalékát a város az alapellátásra fordítja. A többi területen, a középiskolák oktatásánál, közművelődésnél, könyvtárak működtetésénél sincs visszalépés. Nem irányozunk elő kevesebb forintot, mint a korábbi években, de sajnos ezen a területen a realiték már nem tudjuk megőrizni. Így a várospolitikában még nagyobb szerepet kap a társadalmi munka. Társadalmi összefogásra van szükség az ütéptésnél, járdaépítésnél, gáz-hálózat lefektetésénél, belvízvezetékben, hogy csak a legismertebb dolgokat említsem. Am ezen kívül további szervezési intézkedésektől is reméljük a váropolitika hatékonyságát. Hogy mire gondolok? A működési költségeket úgy csökkentettük, hogy összevontuk a rendelőintézeteket a kórházakkal. Az történt a korábbi években. S most január elsejétől pedig 32 szegedi általános iskolát és 62 óvodát tömörítettünk olyan gazdasági egységbe, aminek következtében kevesebb embernek kell foglalkozni szervezési, gazdasági kérdésekkel, így olcsóbb lett az intézményrendszer munkája.

— Megítélés szerint melyik a legjobban gazdálkodó tanácsai vállalat, ha lehet rangsort felállítani?

— Megmondom őszintén, ezen még nem gondolkoztam. De a városellátásban jelentős szerepet betöltő vállalatok közül talán a Szegedi Vízművek és Fűrdők lehetne kiemelni. Megjegyzem, a többi vállalatunk is hasonló színvonalon gazdálkodik. A vízművek dícséretére; a vállalat területén: koncepciózus terveket készítenek, rugalmasak, kezdeményezők és itt a legkevesebb a lakossági panasz. Az ő példájuk követésre méltó, mert bizonyították, nemcsak pénz kell a váropolitikához!

Halász Miklós

Szabadgyalog

Színes magyar film: **Iris** és rendezte: Tarr Béla. Fényképezte: Pap Ferenc és Mihók Barna. Főbb szereplők: Szabó András, Donkó Imre, Fodor Jolán.

A hetvenes évek magyar irodalmának volt egyik (erősen vitatható) kulcsfigurája a csellengő főhős. Többnyire az volt rá a jellemző, hogy a világban semmivel sem értett egyet, s ezt rendszert úgy hozta az illetékesek tudomására, hogy teljesen éeltalanul lódörgött erre-arra, különböző, nagyobbszt értelmetlen hülyeségeket csinált, fölöttébb rejtélyes motívációkon alapuló ismeret-ségeket kötött, ivott, nőtt, ami (önmagában) még nem lett volna baj, de mindezt a szellemi emigránslet kép-zelt dicsfényében sűtkerveze, nagy elégedettséggel végezte. Olyaténképpen gondolkozván, hogy ez a nagy passzív rezisztencia leginkább megfelelő létforma — annak, aki ilyesmít művel. Hogy pontosan mi ellen és főként miért éppen ő protestál gyánúsán abszurd csellengésével, az sohasem derült ki. Nem is ez a fontos. Hanem az effajta fickókkal kény-szerített olvasói szolidaritás. Olyannyira, hogy az olvasó időnként már kénytelen volt azt hinni: csak frókám akarja tűzön-vízen át igazolni ön-maga újfent erősen vitatható minőségét.

E csellengő hősöknek leginkább fiataloknak illett lenniük, szakállasoknak és torzonborzaknak, természetesen jobb sorsra érdeme-seknek (elvetélt nagy tehet-ségeknél) és szinte kötelező volt számukra az élet úgy-nevezett perifériáján történő mozgás, elmebetegekkel, prostituáltakkal, elzúllott, alkoholistá egykori „nagy em-berekkel”, lecsúszott egzisztenciákkal haverkodni, vagyis: együtt jól berogni és szidni mindent és mindenkit, mert ők a beilleszkedett, komformista disznók, mi pedig... itt állunk megfűrdö-ve. (Vagy éppen hetek óta mosdatlanul.)

Tarr Bélának, a négy évvel ezelőtt *Családi tűzfészek* című filmjével, az akkoriban felfutó magyar „újdokumen-tarizmus” hátán feltűnt fiatal rendezőnek második alkotása, a *Szabadgyalog* ismét vászonra viszi a fentebb vázolt csellengőt. Oly bántó

zavarossággal, hogy a Családi tűzfészekben ugyan távolról sem hibátlanul, mégis komoly szociális felelősséggel ábrázolt „elsőfilmes világképből” jöszerevel semmi sem marad. Szinte mindenben követi az irodalomból jól ismert csellengőszablonokat, ami pedig a filmyelvet illeti, képtelen túllépni első művének hibáin. Sőt, inkább jobban beléjük süpped: szükségtelenül hosszú a nyújtott premier planok (a kitűnő érzékkel felfedezett, karakteres arcok vizuális hatásait csökkentve), funkció-talan beállítások sorozata, rendkívül rossz beszéd-, követezképpen hangosítás-technika (nyilván az amatőr szereplők nem megfelelő irányítás miatt), rengeteg kreált, mesterkélt, álvalóságos, igazából életidegen dialógus. „Sültrealizmus”, avagy az újdokumentarizmus kései darabjának dramaturgiai és főként eszmei-társadalmi csőd-je: valahogy ekképpen sum-mázható a *Szabadgyalog*.

A rendező szemmel látha-tóan igen kedveli Andrást, periférián csetlő-botló, munkahely-változtatásokkal, házassággal, testvéri szeretet-tel sem megváltható hősét. Kiindulópontnak mindez nem lenne rossz, de ha erről és csak erről van szó másfél órában át, ha semmilyen más, fontos művészi követelmény-nek nem felelhet meg a rendkívül felszínes, zavaros és — tegyük hozzá! — éret-len szociális regisztrálás, ak-kor az alkotói szimpátiánál és ennek megkísérelt ránk kényszerítésénél még az is többet ér, ha mozi helyett a néző megy el valamelyik kültelki kocsmába, bevág néhány felest és alkoholistá festők gyanús értékű kultúr-történeti okfejtéseit élvezi, miközben két-három huszon-éves körülötte ólálkodván boldogan felkiált a snitt vég-én: ennyi fiúk, ennyi!

Ennyi. Főnök úr, még két felest a művészkémnek! Igyál, haver...

Domonkos László

Zöldségprognózis

A terv szerint a tavalyi-hoz képest az idén kisebb mértékben növekszik a zöldségtermelés; a feltételek a termelők szempontjából az 1981. évinél kedvezőbben alakultak, és ez várhatóan ösztönzi a hozamok növelését és a gazdálkodás feltételeinek javítását. A tartósított-élelmiszer ipar mintegy százmillió forint értékben nagy teljesít-ményű gépeket bocsát a vele szerződéses kapcsolatban levő nagyüzemek rendelkezésére. A felvásárlók szer-ződési feltételeiben is nagyobb szerepet kap a termelők közvetlen anyagi ér-dekeltsége, egyebek között az áru kerülők nélküli szállításiában, csomagolásában és terítésében.

A zöldség nagyobb részét továbbra is a szántóföldekről várják. Az állami gazdaságokban és a tsz-ekben a vetésterületnek csak kisebb mértékű — mintegy 2 szá-zalékos — bővítését irány-mozza elő a mezőgazdaság terve. Mindenekelőtt a jó-formán teljesen gépesített művelésű zöldségfélékkel fog-lalkoznak a nagyüzemek; a zöldborsóval, zöldbabbal, a vöröshagymával és a gyökérfélékkel. A zöldségfajok területe és egymáshoz vi-

szonyított aránya nagyjából szintén a tavalyihoz hason-lóan alakul, kisebb bővülé-sre lehet számítani viszont a tartósítottipar keresett alap-anyagának, a zöldborsónak a termőhelyein. (A százmillió forintot keret nagyobb részét a zöldborsótermelés ösz-tönzésére, nagy teljesítményű borsókombájnok beszerzésé-re fordítják.)

A konzervipari vállalatok 750 ezer tonna alapanyagot vesznek át a termelőktől, mindenekelőtt a nagyüzem-ektől, amelyek a zöldség-termelés speciális célgepeit és más, nagy teljesítményű berendezéseit továbbra is 40 százalékban állami támogatás-sal vásárolhatják meg.

A korábinál nagyobb sze-repet szánnak a kisterme-lőknek.

Jégoldó, autósoknak

A hideg pára, az ónos eső szélvédőre fagyása sok gondot okoz ezekben a napokban az autósoknak, amin a Szegedi Medikémia Ipari Szövetkezet úgy igyekszik könnyíteni, hogy növeli téli

autóápolási cikkeinek gyár-tását. A tavalyi egy műszak helyett most két műszakban készítik például a hagyomá-nyos, valamint a műanyag kaparófejes flakonban for-galomba hozott jégoldókat.

Farsangolunk

Európa-szerte hagyományai vannak a vízkereztől ham-vázószerdáig tartó időszak-nak. Az emberek régóta próbálják bálokkal, jelmezes felvonulásokkal enyhíteni a tél hidegét. A finom ételek és italok mellett, tánc köz-ben senki sem fázik! Már a középkorban is farsangol-tak; a királyi udvarokban éppúgy, mint az egyszerű pa-rasztházaknál. Hiába ítélték el a mulatozást jeles egyházi írók évszázadokon keresztül, hiába tartották a farsangot az ördög ünnepe-nek, csak annyit sikerült el-érniük, hogy hamvázószer-dán — negyven nappal hűs-vét előtt — a hívők hamut szórtak a fejükre, a bűnbá-nat jeléül. Ma már a ham-vázószerda jelentése fele-

désbe merült, a farsangi szo-kások azonban még sok hely-en elevenen élnek.

Mohácson a busójárás mindig farsangvasárnap-hoz kötődik, az idén február 20 —21-hez, mint a régi po-gány tavaszi napforduló ter-mékenységarvászó szokásainak maradványa, amit a sok-kac nemzetiség őrzött meg. Az íjesztő álarcokba és bir-kabundába öltözött, kerep-lőt tekergető és kolompot rá-zó busók csoportosan jár-ják az utcákat, hogy elriasz-szák — no nem a vendége-ket —, hanem a hosszú te-let.

Kaposvárott, február 6-án, a karneváli felvonulás után, este bálokat tartanak. A nap szenzációja a Dorottya-bál.